

2. godina					
NAZIV KOLEGIJA: Antička sepulkralna plastika istočnog Jadrana (II) – nadgrobnne stele					
OPĆE OBAVIJESTI:					
ODJEL	Odjel za arheologiju – Sveučilište u Zadru				
STUDIJ	Poslijediplomski znanstveni studij “Arheologija istočnog Jadrana”				
USMJERENJE	Antička arheologija	Godina studija			
NASTAVNIK	Prof. dr. sc. Dražen Maršić				2.
USTANOVA	Sveučilište u Zadru				Semestar: IV.
STATUS KOLEGIJA		Izborni	Izborni za druge studij. grupe		
OPIS KOLEGIJA: Kolegij je posvećen nadgrobnim stelama, najranijem, najbrojnijem i najdugovječnijem tipu rimske sepulkralne plastike na istočnom Jadranu. Koncipiran je u više dijelova. U prvom se dijelu obrađuje pojam „stela“, etimologija riječi, pojava toga spomeničkog tipa na europskom prostoru i daje kratki historijat istraživanja. U drugom se dijelu obrađuju problemi tipološke naravi, iznose dosadašnji pokušaji tipološke klasifikacije građe, definicije pojma „tip“ i danas uvriježena strukturalna tipologija na stele neraščlanjenog trupa, neraščlanjenog trupa i profiliranog zabata, profilirane stele i arhitektonske stele, odnosno prema oblikovanju gornjega dijela na zabatne, lučne i pravokutne stele. Osim tih glavnih tipova, obrazlaže se i postojanje tipoloških inačica, kao npr. stela „s visokim podnožjem“ ili „dvokatnih“ stela, stela tipa bočne strane sarkofaga, itd. U trećem se dijelu raspravlja o ikonologiji i ikonografiji, tj. stvarnim uzorima u vanjskom oblikovanju i unutarnjem ustrojstvu stela, kao i elementima dekoracije – natpisima i njihovu sadržaju, likovnim prikazima, najčešće portretima pokojnika, nošnji, atributima, držanju i gestikulaturi pokojnika. U zaključnom se poglavlju analiziraju najzastupljeniji tipovi stela na istočnom Jadranu, lociraju glavni centri produkcije i vrijeme trajanja pojedinih tipova. Zaključuje se da jednostavniji tipovi pripadaju ranijem horizontu, tj. da su karakteristični za helenističko do kasnorepublikansko razdoblje, a da produkcija profiliranih i arhitektonskih stela ide u rimsko carsko razdoblje.					
CILJEVI KOLEGIJA: Razvijanje specijaliziranog znanja o sepulkralnoj plastici istočne obale Jadrana kao preduvjetu za daljnje unapređenje metodologije samostalnoga znanstvenog rada.					
VODIČ:		Zimski semestar		Ljetni semestar	
ECTS - STUDENTSKO OPTEREĆENJE:				2	
TJEDANA PO SEMESTRU:				15	
Sati tjedno:	predavanja				
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad				1
Ukupno sati:	predavanja				
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad				15
Ukupan broj dana terenske nastave:					
NASTAVNE METODE:					
Predavanja					
NASTAVNA POMAGALA:					
udžbenici	bilješke .pp	članci	knjige	internet	
UVJET ZA PRIZNAVANJE BODOVA:					
Odslušan kolegij					
NAČIN POLAGANJA ISPITA:					

ispit se ne polaže					
• LITERATURA: Obvezna: N. CAMBI, Salona i njene nekropole, <i>RFFZd</i>, 25(12), 1985/1986, Zadar 1986, 61-108. N. CAMBI, Rimski nadgrobni spomenici iz Aserije, <i>RFFZd</i>, 31(18)/1991-92, 1993, 25-51. N. CAMBI, Stele iz kasnoantičke grobnice u Dugopolju, <i>VAHD</i>, 86/1993, 1994, 147-181. N. CAMBI, <i>Imago animi – antički portret u Hrvatskoj</i>, Split 2000. N. CAMBI, Kiparstvo, <i>Longae Saloniae</i>, I, Split 2002, 117-174. N. CAMBI, <i>Antika</i>, Zagreb 2002. N. CAMBI, <i>Kiparstvo rimske Dalmacije</i>, Split 2005. D. MARŠIĆ, Rimske portretne stele iz Muzeja grada Trogira, <i>Opuscula archaeologica</i>, 28, 2005, 111-146. D. MARŠIĆ, Izgubljeni salonitanski spomenici (I) - portretna stela obitelji <i>Pompeius, Adrias</i>, 11-14/2001-2004, Split 2005, 5-34. D. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Nekoliko monumentalnih nadgrobnih stela s portretima iz sjeverne Dalmacije (prilog tipologiji ilirsko-rimskog sepulkralnog spomenika na području Liburnije), <i>Diadora</i>, 1/1959, 1960, 107-131. S. R. TUFİ, Stele funerarie con ritratti di età romana nel Museo Archeologico di Spalato. Saggio di una tipologia strutturale, <i>Atti della Accademia Nazionale dei Lincei</i>, Anno CCCLXVIII, Memorie Classe di Scienze morali, storiche e filologiche, ser. VIII, vol. XVI, 1971, 87-166. R. ZOTOVIĆ, <i>Rimski nadgrobni spomenici istočnog dijela provincije Dalmacije</i>, Užice 1995. H. GABELMANN, Die Typen der römischen Grabstelen am Rhein, <i>BJb</i>, 1972, 172, 65-139. H. GABELMANN, Zur Tektonik oberitalischer Sarkophage, Altäre und Stelen, <i>BJb</i>, 177, 1977, 199-244. H. HOFMANN, <i>Römische Militärgrabsteine der Donauländer</i>, Wien 1905. G.A. MANSUELLI, Genesi e caratteri della stele funeraria Padana, <i>Studi in onore di A. Calderini e R. Paribeni</i>, III, Milano – Varese 1956, 365-384. G.A. MANSUELLI, Les monuments commémoratifs romains de la vallée du Po, <i>Monuments Piot</i>, 53, 1963, 19-93. G.A. MANSUELLI, <i>Le stele romane del territorio ravennate e del Basso Po</i>, Ravenna 1967. H. PFLUG, <i>Römische Porträtstelen in Oberitalien. Untersuchungen zur Chronologie, Typologie und Ikonographie</i>, Mainz 1989. A. SCHÖBER, <i>Die Römischen Grabsteine von Noricum und Pannonien</i>, Wien 1923. R. WEYNAND, Form und Dekoration der römischen Grabsteine der Rheinlande im ersten Jahrhundert, <i>BJb</i>, 108-109, 1902, 185-238. Dopunska: N. CAMBI - B. KIRIGIN - E. MARIN, Zaštitna arheološka istraživanja helenističke nekropole Isse (1976. i 1979. g.) - preliminarni izvještaj, <i>VAHD</i>, 75/1981, 63-83. P. M. FRASER, The family tombstones of Issa, <i>VAHD</i>, 84/1991, 247-274. B. GABRIČEVIĆ, O počecima rimske provincijalne umjetnosti u Liburniji, <i>Diadora</i>, 9, 1980, 251-271. B. KIRIGIN, Helenističke stele iz Narone, Dolina rijeke Neretve od prehistorije do ranog srednjeg vijeka, Znanstveni skup Metković 4.-7. X. 1977, <i>Izdanja HAD-a</i>, 5, Split 1980, 169-172. E. MARIN – M. MAYER – G. PACI – I. RODA, <i>Corpus inscriptionum Naronitanarum I</i>, Macerata – Split. D. MARŠIĆ, <i>Portretne stele na obalnom području rimske provincije Dalmacije</i> (doktorska disertacija u rukopisu), Zadar 2002. D. MARŠIĆ, Nove aserijatske portretne stele, <i>Asseria</i>, 1, Zadar 2003, 157-183. D. MARŠIĆ, Rekompozicija dvodijelne nadgrobne stele iz Arheološkoga muzeja u Splitu, <i>RFFZd</i>, 40(27)/2001, Zadar 2003, 65-76. D. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Zlatni nakit iz helenističko-ilirske nekropole u Budvi, <i>OA</i>, 4, 1959, 5-47.					
UVJETI:					
Registracija za slušanje kolegija			Registracija za ispit		
PREDUVJETI ZA UPIS KOLEGIJA:					
• REFERENTNI RADOVI NASTAVNIKA ZA KOLEGIJ:					

Nekoliko bilješki o steli Svetonija Jonija (*CIL* 3, 6427, 10106), *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 38(25)/1999, Zadar 2000, 67-84.

Portretne stele na obalnom području rimske provincije Dalmacije (doktorska disertacija u rukopisu), Zadar 2002.

Fragment antičkog reljefa iz Baške Vode, *RFFZd*, 39(26)/2000, Zadar 2001, 37-48.

Nove aserijatske portretne stele, *Asseria*, 1, Zadar 2003, 157-183.

Rekompozicija dvodijelne nadgrobne stele iz Arheološkog muzeja u Splitu, *RFFZd*, 40(27)/2001, Zadar 2003, 65-76.

Izgubljeni salonitanski spomenici (I) – portretna stela obitelji Pompeius, *Adrias*, 11-14/2001-2004, Split 2005, 5-34.

Rimske portretne stele iz Muzeja grada Trogira, *Opuscula archaeologica*, 28, Zagreb 2005, 111-146.